

Ямчинська Галина Володимирівна

доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ВПЛИВ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ НА РОЗУМІННЯ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Видатний німецький педагог Рудольф Штайнер висловлював думку, що замислом освіти є модель єдиної інтегрованої загальноосвітньої школи, «школи для всіх людей», в основу якої закладена ідея загальнолюдської освіти. Її основою в цій освіті повинна стати людина [5, с. 59].

Дитячий садок і школа, на думку Р. Штайнера, насамперед, повинні орієнтуватися на закони розвитку людини (вони єдині для всіх людей). Потрібно спиратися на цілісну антропологію, яка враховує всі сторони розвитку (голова, серце й руки), специфічні потреби дітей у розвитку на кожному віковому етапі. Диференціація може відбутися тільки на старшому етапі відповідно до індивідуальних задатків і вибору самого учня. Яку б професію не вибрала людина, вона перш за все людина, і тільки потім учений, підприємець, юрист або робітник. Р. Штайнер говорив, що сучасна школа рухається, за думкою доктора наук, це школа знань. А вальдорфська школа – це знання, здобуті через власну роботу, руками, через власний досвід [4, с. 124].

Школа орієнтована на потреби та проблеми конкретної дитини й має йти від дитини. У такій школі дитина навчається не тільки учінню, але й умінню жити повним життям. Школа має випустити зі своїх стін здорових, зацікавлених, повноцінних людей й тим самим виконає своє суспільне призначення: бути міцним фактором позитивного розвитку суспільства і культури [1, с. 143].

Окремі предмети в школі практично ніяк не пов'язані з потребами реального життя, а спрямовані суто на підготовку для вступу до вищих навчальних закладів. Настанова на майбутнє веде за собою не тільки збіднення життя дітей, але й збіднення життя дорослого суспільства, бо батьками дітей є саме дорослі. Замість того, щоб жити повноцінним і цікавим життям, дорослі ведуть з дітьми постійну війну за те, щоб вони (діти) відповідали вимогам, які висуває школа [2, с. 31]. Так виникає замкнене коло, у якому всі – і дорослі, і діти – готуються до майбутнього життя, яке ніколи не наступить.

Кожна дитина у своєму розвитку має пройти шлях від доісторичної істоти до сучасного стану розвитку суспільства загалом та свого зокрема. Надати дитині можливості якомога скоріше і з більшим бажанням пройти цей шлях із найбільшою користю для свого інтелектуального розвитку – це мета вальдорфської педагогіки.

Велику увагу у всебічному розвитку дитини Р. Штайнер приділяє мистецтву: малюванню, ліпленню, музиці, рукоділлю, ремеслу, роботі в саду, евритмії. Мистецтвом просочене все дошкільне життя. Принцип краси та художньої образності – основний і провідний дидактичний принцип викладання всіх предметів як у дитячому садку, так і в початковій школі [5, с. 136].

В основі такого бачення є те, що всі душевні сили, думки, почуття мають розглядатися як єдине ціле й у сукупності, що сприяє гармонійному розвитку людини, а потім дорослої людини.

За словами Р. Штайнера, «В заняттях із маленькими дітьми завжди треба виходити з художнього образного сприйняття в пояснюванні найскладніших інтелектуальних прикладів. Наприклад, навчання письма має проходити через малюнок, а можливо і через живопис» [4, с. 29].

Р. Штайнер був упевнений, що маленькі діти свої образи пов'язують із тілесними відчуттями. Тому можна пов'язувати музику та евритмію (спеціальний предмет у вальдорфській школі, де діти можуть «оживити» гімнастику та надати їй інтелектуального значення), вивчаючи завдяки їй мову, математику та інші предмети. Такий підхід впливає на душу дитини, зростає інтерес дітей до світу.

Як заняття мистецтвом, так і художньою працею дає змогу дітям трудитися живо та творчо. У цей час усі дії супроводжуються переживаннями й поняттям спеціальних законів, вихованням відчуттів через мистецтво.

Отже, диференціація насправді є інтеграцією, яка допомагає становленню особистості.

Емоційно, різнобічно та різнобарвно відчутти цей процес допомагає пройти вихователь у дитячому садочку та вчитель у початковій школі [3, с. 25].

Педагоги дають змогу пережити свої відкриття світу через:

а. Проблемні ситуації;

- б. Звуки різних простих предметів;
- в. Гру;
- г. Прогулянки-подорожі;
- д. Танок;
- е. Пісню;
- ж. Маскарад;
- з. Казку.

Це тільки невелика частина можливих заходів-методів, які сприяють розвитку в дитини творчих здібностей, креативних вирішень. Усе це можливе за умови великого об'єму допоміжних засобів, приладдя, матеріалів.

У дитячому садку світ пристосовується до дитини, а в школі учень сам має пристосуватися до навколишнього світу. Ці два настрої перебувають у динамічному напруженні.

Світ «переживається» через дорослих (педагогів, батьків). Тільки в такій співпраці дитина починає «ліпити» себе самого відповідно до того, що живе в його (педагога) душі. І дуже часто авторитет педагога переважає над батьківським.

Дуже важливо, щоб у своїх роботах вони не робили мистецької копії.

За законами інтеграції побудовані підручники та посібники «Мистецька абетка для дошкільників» (знайомство з буквами через мистецтво, ладоінтонаційну роботу, метрориторику, логопедію, інтонаційне читання, рух, слухання мови речей і графічного відображення творчих завдань на уяву засобами аплікації, паперопластики, витинанки та слухання музики, підходи до математичних знань за допомогою ліплення й живопису) та «Мистецькі абетки» для 1-4 класів, а також посібник «Інтегроване навчання музиці та образотворчому мистецтву з елементами дизайну для дошкільнят та молодших школярів» авторів С. Плющик та Г. Ямчинської, які спробували систематизувати та інтегрувати музику, образотворче мистецтво та дизайн у єдину систему, якою можуть користуватися педагоги українських дитячих садочків і шкіл.

Список використаної літератури

1. Вальдорфская педагогика : Антология / Под ред. А. А. Пинского – М. : Просвещение, 2003. – 258 с.
2. Гриснелиус Э. М. Вальдорфский детский сад / Э. М. Грюнелиус. – М. : Просвещение, 1992. – 237с.

3. Кох Э., Вагнер Р. Индивидуальность цвета / Э. Кох, Р. Вагнер. – М. : Просвещение, 1995. – 246 с.
4. Штайнер Р. Искусство воспитания : Методика и дидактика / Р. Штайнер – М. : Пресвещение, 1996. – 222 с.
5. Штайнер Р. Эвритмия / Р. Штайнер. – М. : Просвещение, 1996. – 131 с.